

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури та докторантури

М. Сид І.А. Чистякова
(підпис) (ініціали та прізвище)

«13» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛОГОПЕДИЧНІ МОДЕЛІ І ТЕХНОЛОГІЇ
В СПЕЦІАЛЬНІЙ ТА ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Спеціальність **016 Спеціальна освіта**

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності **016 «Спеціальна освіта»**

Мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

«13» вересня 2021р

Голова
Кудріна О. Ю. д.е.н., професор
(підпис) (ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

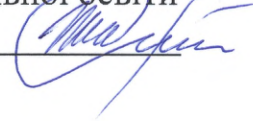
Розробники:

1. Боряк О.В., професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, доцент.

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Дегтяренко Т.М., д-р пед наук, професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Доктор філософії	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
Загальна кількість годин – 90 год.		3-й	3-й
		Лекції	
		8 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60год.	80год.
		Консультації	
-	-		
Вид контролю: <i>залік</i>			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Логопедичні моделі і технології в спеціальній та інклюзивній освіті» віднесений до вибіркового компоненту освітньо-наукової програми, навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедичні моделі і технології в спеціальній та інклюзивній освіті» є формування теоретичних знань щодо виявлення й відмежування порушеного мовленнєвого розвитку та провідних напрямів виправлення порушень мовлення за допомогою педагогічних методик корекційного впливу, а також професійних практичних навичок, що необхідні для успішної логопедичної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів освіти третього рівня мають бути сформовані програмні **компетентності** (відповідно освітньо-наукової програми Спеціальна освіта), а саме:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми у професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

ЗК 01. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя в контексті неперервної фахової підготовки, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, принципів академічної доброчесності, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, володіння креативним способом мислення.

СК 03. Здатність до застосування найбільш передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти.

СК 04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень з використанням інформаційних технологій.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

✓ створення теоретичного та практичного підґрунтя для оволодіння здобувачами знаннями щодо виявлення й відмежування порушеного мовленнєвого розвитку та провідних напрямів виправлення порушень мовлення за допомогою педагогічних методик корекційного впливу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Логопедичні моделі і технології в спеціальній та інклюзивній освіті» для освітнього ступеня доктора філософії галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальності 016 Спеціальна освіта здобувачі повинні *знати*:

✓ основні напрямки, методи, прийоми, засоби логокорекційної роботи;

✓ особливості впровадження різних логокорекційних підходів виправлення порушеного мовленнєвого розвитку з урахуванням вікових особливостей та супутніх порушень розвитку;

✓ методику використання логопедичних моделей та технологій з урахуванням виду мовленнєвого порушення, віку особи;

✓ методичні вимоги до особливостей використання логопедичних технологій в закладах спеціальної та інклюзивної освіти;

вміти:

✓ аналізувати симптоматику розладів мовлення;

✓ визначати та впроваджувати основні етапи послідовної корекційно-розвивальної роботи щодо усунення порушень мовленнєвого розвитку;

✓ визначати та використовувати логопедичні моделі та технології у логокорекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах освіти.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Логопедичні моделі і технології в спеціальній та інклюзивній освіті» є вивчення навчальних дисциплін «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень», «Управління науковими проектами», «Історія та тенденції розвитку педагогічних досліджень у спеціальній освіті», «Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні».

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання, визначені освітньою програмою	
РН 1	Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у галузі Освіта/Педагогіка, зокрема у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, професійною етикою, демонструвати загальний культурний кругозір.
РН 2	Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання, науково-педагогічні технології, термінологію, історію та сучасний стан розвитку спеціальної освіти, інклюзивної освіти у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
РН 4	Демонструвати дослідницькі навички (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу), достатні для організації і проведення наукових і прикладних досліджень у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, отримання нових знань та/або здійснення інновацій; критично аналізувати й оцінювати результати власних досліджень і інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
РН 6	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших здобувачів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; аргументовано обирає раціональний спосіб виконання завдання й оцінює результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ними завдань.
82-89	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, формулює висновки, але допускає незначні огріхи у порівняннях, застосуванні теоретичних знань на практиці; має стійкі навички виконання теоретичних і практичних завдань.
74-81	Здобувач володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання.
64-73	Здобувач володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, на рівні запам'ятовування, відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.
60-63	Здобувач володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відбувається його відтворення, орієнтується в основних поняттях дисципліни, однак допускає суттєві помилки; планує та виконує частину практичних завдань за допомогою викладача.

35-59	Здобувач має фрагментарні знання за обсягом менше половини навчального матеріалу, під час відповіді допускаються суттєві помилки; відсутні сформовані уміння та навички; виконує лише елементи практичного завдання, потребує постійної допомоги викладача.
0-34	Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів

Поточний контроль					Тестові завдання	Разом	СУМА
Розділ 1		Розділ 2					
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3			
<i>Поточний контроль</i>					25	100	100
10	10	10	10	10			
<i>Контроль самостійної роботи</i>					25	100	100
25							

5. Засоби діагностики результатів навчання

1. Усне опитування на практичних (семінарських) заняттях.
2. Практичні письмові роботи.
3. Тестові завдання.
4. Завдання самостійної роботи: обґрунтування доцільності використання відповідних логопедичних моделей та технологій в закладах спеціальної та інклюзивної освіти з урахуванням виду порушення мовленнєвого розвитку, вікових показників, специфіки закладу освіти.
5. Написання розгорнутих планів-конспектів лекційного матеріалу.

6. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ ЗВУКОВИМОВНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ

Тема 1.1. Артикуляційна, дихальна та міогімнастика

Тема 1.2. Логопедичний масаж

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКИ КОРЕКЦІЇ ГОЛОСУ (МЕЛОДИКО-ІНТОНАЦІЙНОЇ ТА ПРОСОДИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ)

Тема 2.1. Арт-терапія в логокорекційній роботі

Тема 2.2. Су-Джок терапія. Сендплей терапія

Тема 2.3. Комп'ютерні технології в логокорекційній роботі

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ ЗВУКОВИМОВНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ

Тема 1.1. Артикуляційна, дихальна та міогімнастика

Порушення звуковимовної сторони мовлення: причини, ознаки. Види порушень звуковимови. Методика проведення артикуляційної гімнастики. Методика проведення дихальної гімнастики. Методика проведення міогімнастики.

Тема 1.2. Логопедичний масаж

Загальні відомості про логопедичний масаж. Логопедичний масаж при різних порушеннях мовлення (дизартріях, алаліях, післяопераційних ринолаліях, заїканні). Класичний логопедичний масаж. Зондовий логопедичний масаж.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКИ КОРЕКЦІЇ ГОЛОСУ (МЕЛОДИКО-ІНТОНАЦІЙНОЇ ТА ПРОСОДИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ)

Тема 2.1. Арт-терапія в логокорекційній роботі

Використання арт-терапевтичних методів та прийомів в роботі з дітьми з порушеннями мовлення. Технологія пісочної терапії: показання для використання, методика проведення. Технологія музикотерапії та ізотерапії, як засобів корекції мовленнєвих порушень. Бібліотерапія та казкотерапія в закладах спеціальної та інклюзивної освіти. Технологія кольоротерапії.

Тема 2.2. Су-Джок терапія. Сендплей терапія

Вплив нетрадиційних моделей та технологій на психоемоційний стан осіб із порушеннями мовлення. Використання Су-Джок терапії в логокорекційній роботі. Сендплей терапія при порушеннях мовлення.

Тема 2.3. Комп'ютерні технології в логокорекційній роботі

Використання інформаційних комп'ютерних технологій в роботі вчителя-логопеда. Використання розвиваючих комп'ютерних програм. Використання мультимедійних презентацій. Інтерактивні методи в логопедичних групах ЗДО. Роль інтерактивних методів у формуванні колективу класу з інклюзивною формою навчання.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ТЕХНОЛОГІЇ КОРЕКЦІЇ ЗВУКОВИМОВНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ												
Тема 1.1. Артикуляційна, дихальна та міогімнастика	14	2	2	-	-	10	13	1	2	-	-	12
Тема 1.2. Логопедичний масаж	20	2	8	-	-	10	25	1	2	-	-	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКИ КОРЕКЦІЇ ГОЛОСУ (МЕЛОДИКО-ІНТОНАЦІЙНОЇ ТА ПРОСОДИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ)												
Тема 2.1. Арт-терапія в логокорекційній роботі	16	2	4	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 2.2. Су-Джок терапія. Сендплей терапія	14	-	4	-	-	10	14	-	2	-	-	14
Тема 2.3. Комп'ютерні технології в логокорекційній роботі	26	2	4	-	-	20	23	1	-	-	-	20
Усього годин	90	8	22	-	-	60	90	4	6	-	-	80

Тема лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Артикуляційна, дихальна та міогімнастика	2	1
2	Логопедичний масаж	2	1
3	Арт-терапія в логокорекційній роботі	2	1
4	Су-Джок терапія. Сендплей терапія.	-	-
5	Комп'ютерні технології в логокорекційній роботі	2	1
Разом		8	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Артикуляційна, дихальна та міогімнастика	2	2
2	Логопедичний масаж	8	2
3	Арт-терапія в логокорекційній роботі	4	-
4	Су-Джок терапія. Сендплей терапія.	4	2
5	Комп'ютерні технології в логокорекційній роботі	4	-
Разом		22	6

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Логопедія. Підручник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.
2. Логопедія. Підручник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 437 с. : іл.
3. Лупінович, С. М. Довідник вчителя-логопеда. Тернопіль, 2008. 133 с.
4. Шеремет, М.К. Логопедія. Підручник, третє видання, перероблене та доповнене. К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. 672 с.

Додаткові:

1. Бодарева М.І., Боряк О.В. Логотерапевтичний дефіцит як проблема інклюзії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та

перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 79. Том 1. Київ: «Видавничий дім «гельветика», 2021. С. 47-52.

2. Боряк О. В. Діагностика, формування та корекція мовленнєвої діяльності дітей із порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку: теорія і практика : [монографія]. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 508 с.

3. Боряк О.В. Косенко Ю.М. Альтернативна комунікація як засіб розвитку мовленнєвої діяльності дітей із комплексними порушеннями. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 35, том 1. С. 264–270.

4. Боряк О.В., Косенко Ю.М. Мовленнєвий розвиток дітей з особливими освітніми потребами як чинник соціалізації. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки* № 2 (2020 р.). С. 65–71.

5. Тарасун, В. В. Логодидактика [Текст] : навч. Посібник. Київ : Вид. дім "Слово", 2011. 388 с.

6. Boriak O. Key aspects of diagnosis, formation and correction of speech activity of mentally retarded children in primary school. *Contemporary technologies in the educational process. Publishing House of Katowice School of Technology*, 2020, pp. 106–113.

7. Boriak O., Makhonia V. Training of teachers-defectologists in the conditions of modern labor migration. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2020, № 4 (37), 2020, pp. 9-13.

Електронні ресурси:

1. <https://vseosvita.ua/library/muzikoterapia-ta-vokaloterapia-v-logopedii-218086.html>
2. <https://multiurok.ru/blog/izotierapiia-v-rabotie-logopieda.html>
3. <https://naurok.com.ua/kineziologiya-yak-metod-rozvitku-movlennya-ta-intelentualnih-zdibnostey-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-177445.html>
4. https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/4311/1/ilovepdf_com-29-32.pdf
5. <http://inclusive.ostriv.in.ua/publication/code-5A761E135F201/list-291552A0F27>
6. <https://bogsural.ru/uk/interesnoe/proekt-pesochnaya-terapiya-v-logopedii-pesochnaya-terapiya-v/>
7. <https://vseosvita.ua/library/logopedicnij-tockovij-masaz-13805.html>
8. <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-gimnastiki-omstrelnikovoi-uroboti-z-ditmi-so-maut-tazki-porusenna-movlenna-8699.html>
9. <https://naurok.com.ua/osnovni-priyomi-logopedichnogo-masazhu-53076.html>

10. https://www.igromagazin.ru/library/metodika_domana/
11. <https://naurok.com.ua/innovaciyni-tehnologi-v-korekciyno-rozvivalnomu-procesi-prezentaciya-139984.html>

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Ілюстративний навчальний матеріал.
2. Навчально-методичні посібники.
3. Плани семінарських і практичних занять, які містять методичні рекомендації щодо підготовки до занять за даною навчальною дисципліною.
4. Наочні відео демонстрації.
5. Інформаційні ресурси: